חַטִּים, כִּי אָז אֲפִלּוּ לֹא נִתְבַּקְּעוּ אֲסוּרוֹת. וְדָגָן שֶׁהָיָה מֻנָּח בַּצַּלְיָה (י) וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים דֶּרֶךְ הַגַּג בְּקֵצָת הַמְּקוֹמוֹת וְנִתְלַחְלְחוּ, אוֹתָן שֶׁנִּתְלַחְלְחוּ אֲסוּרוֹת, אֲבָל שְׁאָר מְקוֹמוֹת מֻתָּר לְהַשְׁהוֹתָן מִכֹּחַ סָפֵק סְפֵקָא, שֶׁמָּא לֹא יָרְדוּ עֲלֵיהֶם גְּשָׁמִים, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר יָרְדוּ שֶׁמָּא לֹא נִתְחַמְּצוּ, אֲבָל לְאָכְלָן בְּפֶסַח (ט) [ט] אָסוּר (יא) וְלֹא מְהַנֵּי סָפֵק (י) סְפֵקָא (אגור (מ"ר תמה) וכל בו (מ"ר מז)): ג [ג] חִטִּים שֶׁבָּאוּ בִּסְפִינָה, אִם הֵם (יב) יְבֵשׁוֹת וְקָשׁוֹת (יג) וְלֹא נִשְׁתַּנָּה מַרְאֵיהֶן, אֲחָזוּקֵי אִסּוּרָא (יד) לֹא (יפ) [יא] מַחְזִקִינַן: ד [ד] שָׁנָה שָׁרְבוּ גְּשָׁמִים וְיָרְדוּ עַל עֲרֵמוֹת שֶׁבַּשָּׁדוֹת עַד שֶׁהָיוּ קְצָת מֵהַשִּׁבֳּלִים שֶׁעַל הָעֲרֵמוֹת מַעֲלִים צְמָחִים, (טו) אֵין חוֹשְׁשִׁין (יג) (יב) (טז) לְסֻתָּם חִטִּים שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה:

ג טור בְּשֵׁם בַּעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת (מהדורת הילדסהיימר סוף הלכות פרור) וּבְשֵׁם רַב צֶמַח גָּאוֹן (תשובות הגאונים - שערי תשובה סי' רפה). ד תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' קב).

בְּאֵר הֵיטֵב

אֲפִלּוּ נַעֲשָׂה בְּפֶסַח, מֻתָּר לְמָכְרוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי קֹדֶם שֶׁשָּׁהָה שִׁעוּר מִיל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (ט) אָסוּר. אֲפִלּוּ נֶאֱכַל מִקְצָתָן קֹדֶם פֶּסַח גַּם כֵּן אֵין לְהַתִּיר לָאֲכל הַשְּׁאָר, דְּדוֹקָא יָבֵשׁ בְּיֹבֶשׁ וְנֶאֱכַל מִקְצָתוֹ קֹדֶם פֶּסַח, אוֹ בְּשֶׁלֹּשׁ תַּעֲרוּבוֹת יֵשׁ לְהַתִּיר לָאֲכל שְׁנַיִם כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"י (סעיפים ד"ה), עַיֵּן שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לַח בְּלַח אֵין לוֹ הַתֵּר בְּזֶה, וְקָמַח מִיקָּרֵי לַח בְּלַח. בַּ"ח (ס"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְחק יַעֲקב (סק"ט), עַיֵּן שָׁם: (י) סְפֵיקָא. הַשּׁ"ז (סק"ד) הָעֲלָה דִּבְמָקוֹם הַפְּסַד אוֹ מְנִיעַת שִׁמְחַת יוֹם טוֹב כְּגוֹן שֶׁאֵין לוֹ אַחֵר, יֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה, עַיֵּן שָׁם, וְהִסְכִּים עִמּוֹ הַחק יַעֲקב (סק"י), עַיֵּן שָׁם. וְאִם נָפַל מְעַט שֶׁלֹּא אוֹ מַיִם עַל חִבּוּאָה וְיוֹדֵעַ מְקוֹמוֹ, יִגְרֹף הָעֶלְיוֹנִים וְהַשְּׁאָר מֻתָּר. עֲטֶרֶת זְקֵנִים (ס"א): ג (יפ) מַחְזִקִינַן. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תנ"ג סָעִיף קָטָן י' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: ד (יג) לְסֻתָּם. כְּתַב בִּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ו) הָלְכָה לְמַעֲשֶׂה שֶׁהַתִּיר לְקָנוֹת חִטִּים לְפֶסַח אַף שֶׁהָיוּ נֶעֱצָרִים בְּבוּרוֹת, כֹּל פְּלוּגְתָּא דִּרְקוּד בְּנָפָה שֶׁהֻבְאַתִי לְעֵיל סִימָן תנ"א (ס"ק לה), עַיֵּן שָׁם: ד [יב] לְסֻתָּם. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שָׁם שֵׁשׁ שִׁשְׁמְחוּ רַק שֵׁשׁ שִׁשִּׁים כְּנֶגְדּוֹ מִן הַהֶתֵּר, יֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַדְּחַק לִטְחֹן אוֹתוֹ, וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם מְכַשֵּׁל אִסּוּר שֶׁאֵין בְּנָתְנוֹ לְךָ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ"ד (סי"ד), רַק שֶׁהַבַּ"ח (ס"כ) כָּתַב שֵׁשׁ לֶאֱפוֹת קֹדֶם פֶּסַח, וְהֶךְ דְּסִימָן תס"ז (ס"ב) דָּגָן הַמֻּנָּח בַּצַּלְיָה. כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִטְחַן וְנֶאֱפָה קֹדֶם פֶּסַח הֲרֵי יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ וְחוֹזֵר וְנֶעוֹר בְּפֶסַח, לָזֶה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

נוֹחֲלוּ דֶּרֶךְ מִדְרוֹן. וְלָכֵן אִם יֵשׁ בְּשׁוּלֵי הַתֵּבָה סְדָקִים בֵּין דֹּף לְדֹף שֶׁהַמַּיִם נוֹזְלִים דֶּרֶךְ שָׁם וְלֹא יִתְקַבְּצוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַחִטִּים נְשׁוּרִים, הֵיוּ מַתָּרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁלֹּא נָפַל רַק עַל מְעַט שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ קֹדֶם זְמַן אֲסוּרוֹ. וְאִם אֵין שָׁם סְדָקִים, יִזָּרֵק מַה שֶּׁבְּשׁוּלֵי הַתֵּבָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ הַמַּיִם שָׁם, וְהַשְּׁאָר מֻתָּר, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה שֶׁלְּכְתְּחִלָּה יֵשׁ לִטְחֹן הַחִטִּים קֹדֶם פֶּסַח: ב [ט] אָסוּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּמָקוֹם שֶׁמּוּאַל סִימָן נ"ח שֶׁכָּתַב בְּיִשּׁוּב קוּשְׁיַת הַשּׁ"ז (סק"ד) עַל הָרַמ"א וְהֶעֱלָה דִּבְסָפֵק הָרַמ"א עַיֵּן שָׁם: ג [יא] מַחְזִקִינַן. וְעַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים כְּלָל ד' סִימָן י' שֶׁכְּמַצְרִים שֶׁכִּבְּאִים חִטִּים בִּסְפִינָה מְעֹרָבִים בָּהֶם הַסְּפָנִים מַיִם וְטִיט וְעָפָר, אַף עַל פִּי שֶׁקֵּצַת חִטִּים מִתְחַמְּצִים נוֹהֲגִים כֻּלָּא לְפִי שֶׁמִּתְבַּשְּׁלִים בִּשְׁאָר חִטִּים. וְכֵן כְּשֶׁנּוֹדְשִׁין הַגְּדִישׁ אַחַר שֶׁמְּהַדְּקִים אוֹתוֹ בְּמוֹרֵג חָרִיץ נוֹפֵל הַטַּל עַל הַחִטִּים לַיְלָה אַחַר לַיְלָה כָּל מֶשֶׁךְ זְמַן שֶׁלֹּא זָרוּהוּ וְהִכְנִיסוֹ לְאוֹצָר לְפָחוֹת כְּמוֹ חֹדֶשׁ יָמִים, וְהַטַּל מְחַמֵּיץ, אַף הֵם נוֹהֲגִים הַכֹּל דְּאֵינוֹ חוֹזֵר וְנֶעוֹר וְאוֹפִין אֲפִלּוּ בְּפֶסַח, וְלֹא חַיְשִׁינַן לְמַה שֶּׁכָּתַב מַהֲרִי"ט בְּחֶלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן א' שְׁצָרִיךְ לֶאֱפוֹת קֹדֶם הַפֶּסַח אוֹ כְּתַרְגֵּן מַהֲרִי"ט דִּבְיָבֵשׁ כְּגוֹן קָמַח אֵין לְהַקֵּל, עַיֵּן שָׁם. וּמִשּׁוּם הָכִי אֵין לְהַחְמִיר לָהֶם כְּשֶׁאֲרַע אֵיזֶה דָּבָר הַהֲלוּי בְּפִלּוּגְתָּא זוֹ דְּחוֹזֵר וְנֶעוֹר, כְּגוֹן הַהִיא דְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"י (סעיף ד"ה), עַיֵּן שָׁם.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אִם לֹא הָיָה מֻסְתָּח לְפִי תֹּמוֹ: (י) וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים. הֵינוּ בִּכְדֵי שֶׁיֵּשׁ לְסַפֵּק שֶׁמָּא נִתְלַחְלַח הָרְבֵּה, (יפ) אֲבָל אִם נָפַל מְעַט מַיִם אוֹ שֶׁלֹּג עַל הַתְּבוּאָה קֹדֶם הַשְּׁחִינָה וְיוֹדֵעַ מְקוֹמוֹ, יִגְרֹף הַחִטִּים הָעֶלְיוֹנִים וְהַשְּׁאָר מֻתָּר: (יא) וְלֹא מְהַנֵּי סָפֵק סְפֵקָא. וְעַיֵּן בָּאֲחֲרוֹנִים (יט) שֶׁהִסְכִּימוּ דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה רַק בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הָפְסֵד בְּשִׁהְיָתָן אַחַר פֶּסַח, אֲבָל בְּמָקוֹם הָפְסֵד אוֹ מְנִיעַת שִׁמְחַת יוֹם טוֹב יֵשׁ לְהַתִּיר אַף בַּאֲכִילָה: ג (יב) יְבֵשׁוֹת וְקָשׁוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם (כ) אִם יָדוּעַ שֶׁבָּא עֲלֵיהֶם מַיִם, יֵשׁ לֶאֱסֹר הַחֲשָׁה עַצְמָהּ אַף שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה כְּלָל: (יג) וְלֹא נִשְׁתַּנָּה מַרְאֵיהֶן. אֲבָל אִם נִשְׁתַּנָּה מַרְאֵיתָן אוֹ שֶׁהֵם לַחוֹת (כפ) אָסוּר אֲפִלּוּ לְהַשְׁהוֹתָן: (יד) לֹא מַחְזִקִינַן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר וּבְוַדַּאי לֹא בָּא עֲלֵיהֶן מַיִם (כנ) וּמֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר (ס"א) שֶׁכָּתַב דְּכָל זֶה מַיִירֵי בְּאוֹתָן הַסְּפִינוֹת שֶׁהַחִטִּים מֻנָּחִים עַל עֲלִיּוֹת שֶׁבְּאֶמְצַע הַסְּפִינָה וְאֵין הַחִטִּים בָּאִים לְתוֹךְ הַמַּיִם מַה שֶּׁתַּחְתִּית הַסְּפִינָה שׁוֹאֶבֶת וְגַם לְמַעְלָה הִיא מְכֻסָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּסְפִינוֹת (שֶׁקּוֹרִין קָאנֵי"ן) שֶׁתַּחְתִּית הַסְּפִינָה יְדוּעַ שֶׁתָּמִיד הוּא מָלֵא מַיִם וְהַחִטִּים שְׁקוּעִים בְּהַמַּיִם, וְגַם לְמַעְלָה הִיא מְפֻרַּעַת וְקָרוֹב הַדָּבָר שֶׁבְּזְמַן שֶׁהִיא עַל הַדֶּרֶךְ הַגְּשָׁם עֲלֵיהֶם מְטַר הַשָּׁמַיִם, וְגַם כְּשֶׁהַמַּלָּחִים מַגְבִּיהִים תָּמִיד הַמְשׁוּטוֹת מִן הַמַּיִם לְהוֹלִיךְ הַסְּפִינָה בְּוַדַּאי נִתָּז עֲלֵיהֶם מֵי הַנָּהָר בְּכָל צְדָדֵי הַסְּפִינָה, עַל כֵּן לְכְתְּחִלָּה בְּוַדַּאי אָסוּר לִקְנוֹת אוֹתָן חִטִּים לְפֶסַח בְּכָל גַּוָּנֵי, וּבְדִיעֲבַד בְּמָקוֹם הָפְסֵד מֻרְבֶּה אֲפָשָׁר הָיָה לְהַקֵּל מִפְּנֵי חֲשַׁשׁ גְּשָׁמִים מִלְּמַעְלָה אוֹ מַה שֶּׁנִּתַּז עֲלֵיהֶם מִן הַמְּשׁוּטוֹת דְּאוּלַי הוּא רַק זְלִיפָה מוּעָטָת. אָמְנָם מִפְּנֵי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהַחִטִּים הַמֻּנָּחִים בְּתַחְתִּית הַסְּפִינָה שֶׁשָּׁם יֵשׁ מַיִם תָּמִיד וּבְוַדַּאי הָיָה שָׁרוּי בְּתוֹכָם זְמַן רַב אֶלָּא שֶׁעָתָּה נִתְנַגְּבוּ וְהֵם אֲסוּרִים אֲפִלּוּ לֹא נִתְבַּקְּעוּ, וְעַל כֵּן צָרִיךְ דִּירְשָׁה מִן הַסּוֹחֲרִים הַבְּקִיאִים אִם יָדוּעַ לָהֶם שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים בְּהַחִטִּים שֶׁלְּמַעְלָה נֶגֶד מַה שֶּׁתַּחְתִּית הַסְּפִינָה מֻתָּר בְּדִיעֲבַד לֶאֱכָלָם בְּפֶסַח, וְאִם לָאו אֲסוּרִים אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד עַיֵּן שָׁם: ד (טו) אֵין חוֹשְׁשִׁין וְכוּ'. כֹּל שֶׁאֵין רוֹאִין בָּהֶם סִימַן חִמּוּץ (כג) לְפִי שֶׁהוֹלְכִין אַחַר הָרֹב וְאֵין הָרֹב מַחְמִיצִין, (כד) וְאַף אוֹתָן עֲרֵמוֹת שֶׁרָּאִינוּ שֶׁנִּפְּלוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים תּוֹלִין לְהָקֵל שֶׁמָּא לֹא נִכְנְסוּ הַגְּשָׁמִים אֶלָּא בַּשְּׁבֻלִּים הָעֶלְיוֹנִים אֲבָל לֹא בְּבָטֶן הָעֲרֵמָה, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר נִכְנְסוּ שֶׁמָּא לֹא הִסְפִּיקוּ לְהַחְמִיץ. וּמִכָּל מָקוֹם אִם רוֹאֶה בְּהַחִטִּים שֶׁהוּבָא לְפָנָיו שֵׁשׁ בָּהֶם מְצֻמָּחִים, גַּם הַמַּחְבֵּר מוֹדֶה דְּצָרִיךְ לְבָדֹק אִם יֵשׁ שָׁם שִׁשִּׁים נֶגְדָּם. וּפְשִׁיטָא כְּשֶׁמּוֹלִיכִין הַחִטִּים לְמִכֹּר וְהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין עַל הַשַּׁקִּים עַד שֶׁהַשַּׁק כְּמְעַט כֻּלּוֹ שָׁרוּי בְּמַיִם וְגַם הַחִטִּים נִתְלַחְלְחוּ, אֲסוּרִים מִדִּינָא בְּפֶסַח שֶׁהֲרֵי הָרֵיעוּתָא נִגְלֶה לָעֵינַיִם, וְצָרִיכִין לְהַזְהִיר עַל זֶה כִּי הַמּוֹכְרִים אֵין מַקְפִּידִין עַל זֶה כִּי רֻבָּם אֵינָן בְּנֵי תּוֹרָה. וְגַם צָרִיךְ לְהַזְהִיר לְהַמּוֹכְרִי תְּבוּאוֹת בְּשָׁנָה שֶׁרָּבוּ גְּשָׁמִים אוֹ שֶׁיָּרְדוּ מַיִם עַל הַשַּׁקִּין, דַּאֲזַי מְחֻיָּבִים לְמִכֹּר הַתְּבוּאוֹת כְּדִין מְכִירַת חָמֵץ, וַאֲסוּרִים לְמִכֹּר מֵהֶם לְנָכְרִי אַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ וַחַיֵּי אָדָם (כלל קכו ס"ה)]: (טז) לְסֻתָּם חִטִּים וְכוּ'. כְּתַב בִּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ז) הָלְכָה לְמַעֲשֶׂה שֶׁהִתִּיר לִקְנוֹת חִטִּים לְפֶסַח אַף שֶׁהָיוּ נֶעֱצָרִים בַּבּוֹרוֹת, כֹּל שֶׁלֹּא רָאִינוּ בָּהֶם שִׁנּוּי בְּמַרְאֵיתָן וְאֵינָם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) עֲטֶרֶת זְקֵנִים (ס"א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יט) הַשּׁ"ז (סק"ד) וְחק יַעֲקב (סק"י) וְהַגְּרַ"ז (ס"ח) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קכו ס"ה), וְכֵן הִסְכִּים הַפְּרִי חָדָשׁ דְּמִדִּינָא מֻתָּר אַף בַּאֲכִילָה מִשּׁוּם סָפֵק סְפֵקָא. וְהַגָּה סְבָרַת הָרַמ"א שֶׁהַחְמִיר לְעִנְיַן אֲכִילָה חָתְרוּ הָאַחֲרוֹנִים לְמִצֹא טַעַם לִדְבָרָיו, וְלָכֵן הִסְכִּימוּ לְהַתִּיר בְּמָקוֹם הַדְּחַק. וּבְבֵאוּר הַגְּרַ"א כָּתַב טַעַם פְּשׁוּט לִדְבָרָיו דְּהוּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְתִירִין וְלֹא מְהַנֵּי בָּזֶה סָפֵק סְפֵקָא כְּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"י (ס"ח), אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁפָּתַם הַמְחַבֵּר בְּסִימָן תמ"ז סָעִיף ב' וְסָעִיף ג' מוּכָח דְּסִירְכָא לֵיכָּ דְּחָמֵץ לֹא מִקְרֵי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְתִירִין, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"א בְּבִיאוּרוֹ שָׁם וּבְיוֹרֶה דֵּעָה סוֹף סִימָן ק"כ (סק"כ) שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת הַמְחַבֵּר וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הַדְּחַק: ג (כ) חק יַעֲקב (ס"ק יא) וְנַ"ל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ז': (כא) טור בְּשֵׁם בַּעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת (הור"ד במהדורת הילדסהיימר סוף

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסז

ה רַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבָה (ח"י סי' כ) מֻהָא דְּפָסְחִים ל"ג (ע"א). ו תְּשׁוּבַת הֵרַ"ן (סי' נט). ז בְּתְשׁוּבָה (הרשב"א המיוחסות) לְהָרַמְב"ן בְּסִימָן קס"ח. ח טוּר וְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי (אות ה) בְּשֵׁם רַאֲבַ"ן וְהָרא"ש בְּתְשׁוּבָה כְּלָל כ"ד (סי' ו).

ה הָדָגָן שֶׁמִּחֲמֶבֶר (יז) שְׁנָתְיבֵּשׁ לְגַמְרֵי וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִיניקָה, כְּמַאן דְּמַנַּח בְּכַדָּא דָּמֵי וּמְקַבֵּל חֲמוּץ (יח) אִם יָרְדוּ עָלָיו גְּשָׁמִים: ו וְחִטִּים שֶׁנִּמְצְאוּ בָּהֶם מְבֻקָּעוֹת, (יט) אוֹתָן שֶׁאֵין מְבֻקָּעוֹת (כ) מֻתָּרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהַדָּבָר מְצוּי שֶׁבִּשְׁעַת גְּשָׁמִים עֶלְיוֹנִית הַגְּדִישׁ וְתַחְתִּיתוֹ מִתְחַמֶּמֶת וּמִתְבַּקַּעַ וְאֵין הַמַּיִם נוֹגְעִים בְּאֶמְצָעִיתוֹ כְּלָל: ז (כא) יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בּוֹרוֹת מְלֵאִים חִטִּים וְחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יֵשׁ בְּקַרְקָעִית הַבּוֹר וּבְקֵרוֹתָיו חִטִּים מְבֻקָּעִים מִלַּחוּת הַבּוֹר וְהָאָרֶץ, בְּבִטּוּל בָּעֲלְמָא סַגִּי (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תל"ו סָעִיף א'): ח חֻדָּשׁ שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי, (כב) אֵין מַחֲזִיקִים בּוֹ אִסּוּר (כג) וְאוֹכְלִים אוֹתוֹ בְּפֶסַח. הַגָּה: (כד) מִיהוּ יֵשׁ מַחְמִירִין (מרדכי פרק כל שעה (סי' תקפ"ג) והגהות מיימוני (דפוס קושטא) פרק ד' (ה"ט)). וְהַמִּנְהָג בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ (כה) שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דָּבָשׁ רַק אוֹתוֹ שֶׁמְּבִיאִים (יג) בְּחָבִיּוֹת מִן הַכְּנֶרֶת שֶׁעוֹשִׂין מִמְּנוּ מַשְׁקֶה שָׁקוּרִין מָע"ד. (כו) וּתְאֵנִים יְבֵשִׁים וַעֲנָבִים יְבֵשִׁים שָׁקוּרִין רוֹזִינ"ס גְּדוֹלִים אוֹ קְטַנִּים, תְּלוּיִ בְּמִנְהָג הַמְּקוֹמוֹת, כִּי יֵשׁ מַחְמִירִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹלָן וְיֵשׁ מִקִּלִּין, וְלָכֵן נָהֲגוּ בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ לְהַחְמִיר (כז) שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל שׁוּם פֵּרוֹת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יֵשׁ לְמָקְרוֹ קֹדֶם פֶּסַח כְּמוֹ שֶׁאָר תַּעֲרֹבֶת חָמֵץ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה סִימָן ס"ט שֶׁכָּתַב, בְּשָׁנָה תע"ב הָיוּ גְּשָׁמִים בִּימֵי הַקָּצִיר וְרָאִינוּ שֶׁהַחִטִּים שֶׁקָּצַרְנוּ יוֹם אוֹ יוֹמַיִם אַחֲרָיו לְמַצַּת מְצָוָה הָיוּ נִגְמָרִים וְיֵבְשִׁים כָּל צָרְכָּם, וְנִסְתַּפְּקָנוּ אוּלַי הָיוּ כֵּן נִגְמָרִים וְיֵבְשִׁים בְּצֵת שֶׁהָיָה הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ שֶׁפֶּסֶק הָרִשְׁבָּ"א (בתשובה ח"י סי' כ) שֶׁפְּקֹבֶל חָמוּץ אַף בְּחָבֵר לְקַרְקַע, וְהָעֲלָה שֶׁאֵין לָחֹשׁ לָזֶה אֲפִלּוּ נִתְבַּשׁ לְגַמְרֵי וְהֵם בְּקִלְפָּתָן, אֵם לֹא בְּשֶׁנִּתְרַבּוּ הַגְּשָׁמִים יוֹם וְלַיְלָה גֶּשֶׁם חָזָק שֶׁמְּפִיל הַקַּשִּׁים וְהַשִּׁבֳּלִים לָאָרֶץ וְהַנִּשְׁמִים מְזִלְּפִין עֲלֵיהֶם בְּחָזָק וּכְמַאן דְּמַנַּח בְּכַדִּים בְּכֹלִי מָלֵא מַיִם דְּמֵי, אֲבָל בִּנְשָׁם שֶׁאֵינוֹ חָזָק כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ אוֹרֵךְ זְמַן גָּדוֹל אֵין לְהַחְמִיר, אֵם לֹא שֶׁאֲנוּ רוֹאִים אוֹתָם בְּקוּשִׁים. וְתַדַּע, שֶׁלֹּא הִצְרִיכוּ שְׁמוּר

בְּאֵר הֵיטֵב

שֶׁלֹּא רָאִינוּ בָּהֶם שִׁנּוּי בְּמַרְאִיתָן וְאֵינָם לְחוּת, עַיֵּן שָׁם. וְאִם יֵשׁ בָּהֶם חִטִּים שֶׁצָּמְחוּ עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תנ"ג (ס"ג). ח (יג) בְּחָבִיּוֹת וְכוּ' שֶׁעוֹשִׂין וְכוּ'. פֵּרוּשׁ תַּרְתֵּי בְּעֵינָן, דְּזַוְקָא מֵאוֹתוֹ שֶׁבַּחָבִית מָתָר לַעֲשׂוֹת מַשְׁקֶה. דְּאַף אִם תִּמְצֵי לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעַט קָמָח, בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים בְּשָׁעַת בִּשּׁוּל קֹדֶם פֶּסַח. אֲבָל אוֹתָן שֶׁמְּבִיאִין בַּכֵּלִים קְטַנִּים אָסוּר אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ מַשְׁקֶה, וְכַמָּה פְּעָמִים נִתְבָּרֵר לִי שֶׁמְּעָרְבִין בָּהֶן קָמָח הַרְבֵּה. וְלָאֲכֹל הַדְּבַשׁ בְּעַיִן, בְּכָל עִנְיָן אָסוּר דְּאָתֵי לְאַחְלוּפֵי. וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ"ל (הל' מאכלות אסורות בפסח) וּמַהֲרָ"שׁ (על הסמ"ג לאוין עט). וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת הַמַּשְׁקֶה בְּפֶסַח. בֵּ"ח (ס"ח). מִיהוּ דְּבַשׁ שֶׁמְּבִיאִין עִם הַחֲדָרִים קְטַנִּים שֶׁלֹּם כְּמוֹ שֶׁהוּא מֻנָּח בַּכֶּנֶרֶת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְרַפֵּק נוֹהֲגִין בּוֹ הֶתֵּר לְכַלִּי עֶלְמָא, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְעָרֵב בּוֹ כְּלוּם כְּשֶׁרוֹדִין אוֹתָם מִן הַכְּנֶרֶת. לְבוּשׁ וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם

(סק"ז). וְטַ"ז (סק"י) כָּתַב דְּמִשְׁמְעוּת דִּבְרֵי הָרַב מִשְׁמַע שֶׁאוֹתוֹ שֶׁמְּבִיאִים בְּחָבִית מִן הַכְּנֶרֶת, דַּאֲפִלּוּ לְאָכְלוֹ כָּךְ בְּעַיִן מָתָר וְנִרְאֶה לִי הֶתֵּר גָּמוּר לֶאֱכֹל בְּחוּל הַמּוֹעֵד

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לַחוּת, וְהָעִתִּיקוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: ה (יז) שְׁנָתְיבֵּשׁ לְגַמְרֵי וְכוּ'. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל קכח ס"ל) דְּמִטַּעַם זֶה נוֹהֲגִים הַחֲרֵדִים שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמַּצּוֹת שֶׁלָּהֶן מְשֻׁפָּרִים מִשְּׁעַת קְצִירָה, דִּלְפְעָמִים מַנִּיחִים לְיַבֵּשׁן בְּמָחֳבָּר יוֹתֵר מִדַּאי מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם פְּנַאי לְקָצֵר, וְזוֹ שֶׁקּוֹרִין שְׁמוּרָה קוֹצְרִין אוֹתָן בְּעוֹד שֶׁהֵן לַחִים קְצָת, עַיֵּן שָׁם: (יח) אִם יָרְדוּ עָלָיו גְּשָׁמִים. הֵינוּ גְּשָׁמִים מְרֻבִּין, אֲבָל עַל יְדֵי זְלִיפָה מוּעָטֶת שֶׁיָּרַד עַל הַשִּׁבֳּלִים (סה) לֹא חֲיִישִׁינַן וּמַתֶּר אֲפִלּוּ לְמַצַּת מִצְוָה [מַאֲמַר מָרְדְּכַי .(סק"ז) בְּשֵׁם רַבֵּינוּ מָנוֹחַ (פ"ה ה"ט)]. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס"ק י"ב) מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת מְעִיל צְדָקָה: ו (יט) אוֹתָן שֶׁאֵין מְבֻקָּעוֹת וְכוּ'. וּמִכָּל מָקוֹם (כו) צְרִיכִין לְבָרֵר מֵהֶן הַמְבֻקָּעוֹת אוֹ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים שִׁשִּׁים נֶגְדָּם: (כ) מֻתָּרוֹת. וְדַוְקָא (כז) בְּשֶׁאֵינָן לַחוֹת: ז (כא) יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. דְּהֵנִי (כמ) כְּחָמֵץ שֶׁנָּפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת, וְעוֹד דְּסָפֵק סְפֵקָא שָׁמָּא לֹא נִתְחַמְּצוּ וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר נִתְחַמְּצוּ שָׁמָּא נִתְעַפְּשׁוּ: ח (כב) אֵין מַחֲזִיקִין בּוֹ אִסּוּר. לוֹמַר שֶׁהוּא מְזֻיָּף בְּסֹלֶת שֶׁעֲרֵבוּ בּוֹ, דְּאַחֲזוּקֵי אִסּוּרָא לֹא מְחַזְקִינַן, וְעוֹד דַּאֲפִילּוּ עֲרֵבוּ, (כט) הֲרֵי דָּבָשׁ מִי פֵּרוֹת הוּא וְאֵין מַחְמִיצִין: (כג) וְאוֹכְלִים אוֹתוֹ בְּפֶסַח. יֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (ל) דְּהֵינוּ דַּוְקָא לֶאֱכֹל הַדְּבַשׁ בְּעַיִן כְּמוֹת שֶׁהוּא אֲבָל לִלּוֹשׁ בּוֹ עִסָּה אָסוּר, כִּי מְצוּי הוּא בְּעֵת הוֹצָאַת הַשַּׁעֲנָה מֵהַדְּבַשׁ לְהִתְעָרֵב שָׁם מַיִם וַהֲוָה לֵיהּ מַיִם עִם מֵי פֵּרוֹת (לא) וּמַחְמִיצִין: (כד) מִיהוּ יֵשׁ מַחְמִירִין. שֶׁרְגִילִין לְעָרֵב בּוֹ סֹלֶת לְתוֹתָהּ: (כה) שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דְּבַשׁ רַק וְכוּ'. פֵּרוּשׁ שֶׁבְּדַבַּשׁ זֶה שְׁמְּבִיאִין בָּחָבִית מִן הַכְּנֶרֶת (לב) שְׁמְּעָרְבִ בּוֹ עֲדַיִן הַשַּׁעֲנָה נוֹהֲגִים לֶאֱכֹלוֹ (לג) אַף בְּעַיִן וְכֵן לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ מַשְׁקֶה מָע"ד, מִשּׁוּם דְּאֵין דֶּרֶךְ לְזַיֵּף, וַאֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ מַשְׁקֶה מָע"ד בְּפֶסַח (לד) שָׁרֵי מִשּׁוּם שְׁמַחַת יוֹם טוֹב אִם אֵין לוֹ מַשְׁקֶה אַחֶרֶת. אֲבָל מַה שְּׁמְּבִיאִין בְּכֵלִים קְטַנִּים שְׁמְּנַקֶּה מִן הַשַּׁעֲנָה, דֶּרֶךְ הָעִכּוּ"ם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (סה) דְּכָל אֵבֶ מִדְּלִיהוּ [הַיְינוּ דֶּרֶךְ נְפִילָתָן] לֹא מַחְמְצִי, וּכְהַהִיא דְּפָסְחִים דַּף מ' (ע"א) עַיֵּן שָׁם: ו (סו) חַיֵּי אָדָם (כלל קכו ס"ה): (סז) הַגְּרַ"ז (ס"ח), וּפְשׁוּטוֹ: ז (סח) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב בה"ג) בְּשֵׁם רַשְׁבָּ"א (תשובות המיוחסות סי' קסח): ח (סט) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה דבש). וְלוֹמַר שֶׁמָּא מַיִם וְגַם קָמַח, חֲשֶׁשָׁא רְחוֹקָה הִיא [שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף]: (ע) שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ח) וְעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ז): (עא) הֵיינוּ שֶׁצָּרִיךְ אִז שְׁמִירָה יְתֵרָה וְלָכֵן אֵין לִלּוֹשׁ בָּהֶם לְכַתְּחִלָּה וְכַנַּ"ל בְּסִימָן תס"ב סָעִיף ב': (עב) אַחֲרוֹנִים: (עג) טַ"ז (סק"י) וְחָק יַעֲקֹב (ס"ק יז) וְחָק יוֹסֵף (ס"ק יא) בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הָרַמְ"א, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ז) דְּכֵן מוֹרֶה לְשׁוֹן הָרַמְ"א דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז), וְכֵן מוּכָח בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות ג): (עד) טַ"ז (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (עה) בַּ"ח (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (שם): (עו) שָׁם: (עז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּדַעַת הַלְּבוּשׁ דְּבָזֶה לְכֹלֵי עָלְמָא שָׁרֵי, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן דְּנִרְאֶה כֹּלֵי עָלְמָא מוֹדִים לְהָקֵל דְּבָזֶה לֹא שַׁיָּךְ דְּאָתֵי לְאַחְלוּפֵי לְהָקֵל בְּדִבַשׁ אַחֵר, וְעַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ז): (עח) חָמֵד מֹשֶׁה (ס"ז) וְהַגְּרַ"ז (סי"ד): (עט) אַחֲרוֹנִים: (פ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) וּפְרִי מְגַדִּים (שם): (פא) וְלִכְאוֹרָה אַף אִם יִרְצֶה לְמָנֵי, לְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תמ"ז בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"ג דְּאֵם נָפַל פֵּת בְּמֵי דְּבַשׁ שֶׁהֵם עֲבִים לֹא מְהַנֵּי סְנוּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּדִבַשׁ מִמֵּשׁ, וְאַפְשָׁר דְּהָכָא שֶׁהוּא רַק חֲשַׁשׁ בְּעַלְמָא יֵשׁ לְהָקֵל: (פב) יוֹסֵף (ד"ה דבש) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים: (פג) הַגְּרַ"א: (פד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) וְחָק יַעֲקֹב (ס"ק יט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) בשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ויש מתירין אפילו בפחות מששים, ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד מרובה או במקום מניעת שמחת יום טוב. וכתב עוד (סט"ז): אבל אם ידוע בבירור שעירבו קמח חמץ, אף שנתהפך לדבש אסור להשהותו, ואם נפל לתוך התבשיל אוסר תערובתו במשהו אף במקום הפסד מרובה ומניעת שמחת יום טוב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah